

Söndagen Septuagesima

2 Årg. Ev. Luk. 17:7-10

I.N.J

Till vem är det Jesus talar i evangeliet vi precis har lyssnat till? Det är viktigt att ha det klart för sig – annars är det bäddat för missförstånd. Bekvämar vi oss att ta reda vad som står i versarna före den text det skall predikas över i dag, så ser vi att det är *de tolv lärjungarna*, de som en gång skulle bli hans apostlar, som är de ursprungliga adressaterna.

De behövde alltså höra några sanningens ord. De var nämligen inte så lite höga i hatten och styva i korken. De tillhörde ju den store Mästaren från Nasaret – han som det börjat förstå var den kommande Messias. De hyste minst sagt ”trum-pistiska åsikter” – eftersom de menade att Jesus skulle göra ”Israel great again”. Självklart skulle de få höga positioner i det nya lyckorike som Jesus med våld skulle upprättas på jorden. Fattas bara! Och vem som skulle vara störst av dem där, ja det hade de tvistat om vid flera tillfällen.

Här behövdes alltså undervisning! I versarna före evangeliet idag, hade apostlarna bett Jesus: *”Ge oss större tro.”* (Luk. 17:5). Nu visar Jesus hur en sådan tro tar sig uttryck: inte i härskarfasoner, utan i *tjänande*. Och här är han själv det stora exemplet. Han var förvisso den utlovade Messias – men inte en *inomvärldslig* Messias eller en jordisk kung. Nej, han var inte bara den *store Tjänaren* – utan *den lidande Tjänaren* - den som det talas om hos profeten Jesaja – den som kom för att försona oss med Gud och göra oss till hans barn igen, den som *”blev pinad för våra brott”* och *”sargad för våra synder”* (Jes. 53:5). Och ända hade han rätt att bli betjänad. *”Han ägde”* ju, som Paulus skriver Fil 2:6-7: *”Guds gestalt men vakade inte över sin jämlikhet med Gud utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss”*. Eller som han säger på ett annat ställe i evangelierna: *”Inte heller Människosonen har kommit för att bli tjänad, utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många.”* (Matt. 20:28).

Det ökade trosmått som lärjungarna bad om handlade alltså inte om att de skulle pösa eller göda sitt ego. Tro det är att inse att allt är av nåd, att man inte är likställd med Gud, utan tvärtom beroende - livsberoende av honom, av hans förbarmande och förlåtelse, som slaven är av sin herre. Vad Jesus gör när han säger: *”På samma sätt med er: när ni har gjort allt som åligger er skall ni säga: Vi är odugliga tjänare, vi har bara gjort vad vi är skyldiga att göra”*, det är alltså att peta ner sina apostlar från deras höga hästar och ställa dem på samma nivå som slavar på en stor lantegendom. Det är tjänare ni skall vara - underförstått precis som jag är.

Vi hör inget om lärjungarnas reaktioner, men det var nog inte bara häpna – de blev de för övrigt ofta när Jesus undervisade - utan också förargade. Precis som vi - som så ofta får Jesu ord om bakfoten. Bilden av den arme slaven som trött och svettig – efter ett långt dagsverke – inte får sätta sig ned och äta – utan istället måste serva sin herre – fyller oss både med empati och med upprördhet. Skall man verkligen behandla människor på det sättet? Men bilden – som utan skönmålning visar hur förhållandet var mellan herrar och tjänare på den tiden – använder inte Jesus för att säga, att så här skall det vara. Orden är inte adresserade till arbetsmarknadens parter – det är inte till LO och SAF Jesus vänder sig – utan till sina efterföljare. *"På samma sätt med er"*, slår han fast. Och med en bild ur verkligheten, väl känd för hans första åhörare, utviner Jesus en andlig och uppbygglig poäng som handlar om vad Guds rike är – nämligen ett rike där man hör Herren till och tjänar honom och varandra.

Trots denna uppbyggliga poäng - är det nog mer än en som höjer på ögonbrynen: *"Vadå tjäna?"*. Själva ordet "tjäna" – det sammanknippar nog de flesta med att tjäna pengar eller tjäna på det i betydelsen att vinna en fördel av något slag. Men här handlar det om att tjäna Kristus, att leva ett liv i tjänst för andra – att vara till för någon annan – att inte själv stå i centrum, att jämt ha sitt på och få sitt igenom. Vi som är kristna vi är inte våra egna herrar längre. Paulus skriver så underbart om detta i 1 Kor 6:19-20, och det med en terminologi som faktiskt är hämtad från den tidens slavmarknader: *"Ni tillhör inte er själva. Gud har köpt er och priset är betalt"*. Och när det gäller honom själv, och hur han såg på sitt arbete, gör han inga undantag. Han är på samma nivå. När han i sina brev på flera ställen kallar sig för "Kristi Jesu tjänare", då använder han grekiska det grekiska ordet för "slav" – och det betyder att han är ägd av Kristus, köpt av honom, är livsberoende av honom i allt, Jesu tillhörighet i både liv och död.

Hur många av er har varit i Uppsala domkyrka? Besökte ni då Nathan Söderbloms grav? Om inte, gör det om ni åker dit. Som du kanske vet var Söderblom ärkebiskop i Uppsala mellan 1914 och 1931. Han gjorde en stor insats i både samhället och kyrkan. Han verkade för enhet mellan världens kristna och tog initiativ till det stora ekumeniska mötet i Stockholm 1925 – en fantastisk bedrift i sin tid. Arbetsnarkoman var han! En simultankapacitet utan like! Lata präster tålde han inte. De som inte ville åta sig arbetsuppgifter med hänvisning till att de hade mycket att göra, fick svar på tal: *"Mycket att göra? Det har väl varje anständig människa"*. Söderblom var alltså en världsberömd! 1930 tilldelades han Nobels fredspris.

Men mitt i all ära och berömmelse glömde han inte bort det som är "basic" för varje kristen: Vi är tjänare – vare sig mer – eller mindre. Och vet du, vad som står inristat på hans gravsten? Inga berömmande ord överhuvudtaget – bara de nakna

orden ur evangeliet idag: *"När ni har gjort allt som åligger er skall ni säga: Vi är odugliga tjänare, vi har bara gjort vad vi är skyldiga att göra."*

Kanske reagerar vi på ordet *"oduglig"*. Är vi alls inget värda? Är jag bara en *"rutten medhjälper"*? Ja, nu handlar det inte om vårt värde som människor. Vi är mycket värdefulla i Guds ögon. Vi är inte bara skapade av hans hand. Vi är köpta, *"inte med silver och guld"* som Luther skriver i katekesen, utan med Jesu *"heliga och dyra blod"* och *"hans oskyldiga lidande och död"*.

Och har nu Jesus tjänat oss så – ända in i döden – skulle inte vi i tacksamhet för vad han har gjort, glada ställa oss i hans tjänst, glömma oss själva en stund och vara till för andra? Det är inte fel att glömma sig själv ibland. Vi behöver inte vara rädda för det! Gud glömmet ju inte oss. Vi är ju alltid i hans kärleksblick.

Men vad innebär det då rent konkret att tjäna! Ja, inte kan jag stå här och ge dig en lång lista på det! Betrakta istället Jesus – se på honom – så lär du dig nog vad tjänande är, nämligen frihet från bundenheten vid jaget. Tjänst handlar alltså om frihet. Jag har släppt taget om mitt ego! Jag kan tjäna, fritt och för intet. Sven Lidman, en av de mest kända predikanter inom pingströrelsen, förstod det. Han skriver:

*Jag är fri som en fågel
Och dock fånge och träl.
Jag äger ej något,
Men någon äger min själ!*

Ja, vi är ägda: av Jesus själv. Och vår tjänst, den utför vi inte för att vi skall bli älskade, utan för att vi är älskade. Vi kräver inget tack. Vi gör bara det *"vi är skyldiga att göra"*. Och det gör oss alls inte nedslagna. Tvärtom är vi de gladaste bland människor. Vi får vara både Kristus och *"varandra till tjänst"* (Gal. 5:13) och kan sjunga med författaren till psalm 95 i vår psalmbok:

*Till evig tid jag hör dig till
Och vill ej mer begära.
Så tag mig, led mig, som du vill,
Ditt namn, o Gud, till ära.*

Amen.

Psalmer: 213, 585, 725, 231